

SARS YI SIVELA TINHUNDZU LETI EHLEKETELERIWAKA KU VA TI RI SWIDZIDZHARISI EMPOLWENI WA DURBAN EKA XITIRHWANA XO KONGOMISA XA NA VURHONGA

eThekwini, 6 Khotavuxika – Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi siverile tinhundzu leti ehlekeleriwaka ku va ti ri na swidzidziharisi leswi nga riki enawini eka xitirhwana xo kongomisa xa Khasitomo na Ekisayizi eMpolweni wa Durban vurhonga bya Muggivela.

Tinhundzu ti kombiwile enkarhini wa nkambelo wa switirho swo cela swa matimba swinene leswi tundziweke ku suka eAfrika-Dzonga. Ku landzela nhlahluvo wa nxungeto wa Khasitomo no phurofayiliwa ka ndzhwalo, vatirhi va Khasitomo va yimisile no kambela nhundzu.

Timbyana to nuhetela ta SARS ti xalamukerile eka maphasele lama tumbetiweke eka swiceli swimbirhi. Vukorhokeri bya Maphorisa bya Afrika-Dzonga (SAPS) byi sirhelerile mbono wa ndhawu, endzhakukaloko maphasele, lama pimaryeteriweke kwalomuya ka 90 wa switina leswikulu swa khokheyini ya ntiyiso swi susiwile. Nkambelo wa masungulo lowu tirhisaka khiti ya SARS ya nkumisiso wa swidzidziharisi yo fambafamba yi kombisa nchumu tanihi khokheyini.

Nhundzu leyi siveriweke yi vumba xiphemu xa heriso lexi tiyisiweke xa SARS eka nxaviselano lowu nga riki enawini na ngungumeriso wa ntlulandzelekani. Michumu yi tekiwile no nyiketwa eka SAPS mayelana na nxopaxopo wa foresinki na ndzavisiso wa vugevenga ku ya emahlweni. Vuxokoxoko mayelana na ntiko, nkoka, ntumbuluko, na ndhawu ya nkongomiso swi ta tiyisiswa endzhakukaloko nkambelo wa laboretari wu hetiwile.

Khomixinara wa SARS Dkd. Johnstone Makhubu u vula leswaku yimiso wa namuntlha wu kombisa nkongomiso wa qhinga ra SARS eku tiyiseni ka nsindziso wo landzelela nawu wa khasitomo emipolweni yo nghena no tiyisa heriso wa yona eka nxaviselano lowu nga riki enawini. "Hi ku tirhisa switirhwana leswi rhangeriweke hi vunhlori, SARS yi kongomisile eka tinhundzu ta nxungeto wa le henhla hi ndzulamo, ku kavanyeta ngungumeriso wa ntlulandzelekani na mikhuluko ya swa timali leyi nga riki enawini leswi khukhulaka ikhonomi ya laha kaya no nyadza nxaviselano lowu landzelelaka nawu" ku vula Dkd. Makhubu.

Xitirhwana xi tlhela xi kombisa nkucetelo wa matshalatshala ma ximodeni ma SARS. Mivekiso eka tisisiteme leti ndlandlamuxiweke to phurofayila nhundzu ta SARS, thekinoloji ya nkambelo ya vuxiyaxiya, tienjhini ta nxungeto leti fambisiwaka hi switiviwa, nkumisiso wa tinhundzu leti nga riki enawini wa nkahoxeko swinene. Vuswikoti lebyi byi antswisa vuswikoti bya khasitomo hi ku pfumelela SARS ku hlawula no sivela tinhundzu ta nxungeto wa le henhla handle ko hlwerisa nxaviselano lowu nga enawini, kwalaho no seketela nghingiriko wa ikhonomi lokohiletlhelo yi sindzisa vulangzelelanawu, ku vula Makhubu.

SARS yi ya emahlweni yi aka mbangu wa khasitomo lowu hlanganisiweke no hlamula hi ku tirhisa xiendlo xa ntirhisano na tiejensi ta nsindziso wo hlayisa nawu na vakhumbeki wa mipolwe. Endlelo leri ri tirhisa vufambisi bya mindzelekani, ri ndlandlamuxa hetiseko wa matirhelo no tiyisisa leswaku tihekekulu ta nxaviselano ta

Afrika-Dzonga ti tshama ti hlayisekile lokohiletlhelo ri fambisa nkholuko wo rhelela wa tinhundzu leti nga enawini.

Dkd. Makhubu u engeterile, "SARS yi ta hlayisa heriso wa yona wa nxaviselano lowu nga riki enawini. Vuswikoti bya hina bya ximodeni bya khsitomo byi hi pfumelela ku kongomisa eka tinhundzu ta nxungeto wa le henhla hi ndzulamo lokohiletlhelo ku fambisiwa nxaviselano lowu nga enawini. Xitirhwana lexi xi kombisa ndlela leyi hi vuyiselaka xindzhuti xa mbango wa mindzelekani ya hina no tirha na nsindziso wo landzelela nawu ku lwa na tinetiweke ta swa vugevenga bya mitlawa. Mpolwe wa Durban wu tshama wu ri hekekulu ya nxaviselano, naswona SARS yi ta ya emahlweni yi tiyisa nsindziso wo landzelela nawu hi ku tirhisa ku phurofayiliwa loku ndlandlamuxiweke ka mirhwalo, mikambelo leyi kotisiweke hi thekinoloji, na ntirhisano wa tiejensinyingi."

Khomixinara u losile xipano xa Khasitomo kun'we na xipano xa Khasitomo na tiejensi tin'wana ta nsindziso wo hlayisa nawu eka ntirho lowu wo hlawuleka. U vurile leswaku Afrika-Dzonga ra khensa swinene eka matshalatshala ma vona mo langutela no khenseka".

SARS yi kombela vatundzi, varhumelatinhundzu ematikweni mambe na vatirhisi va vufambisanhundzu ku vona vulandzelelanawu tanihi xilo xa nkoka, ku hlohlotela tshalatshala ra ntirhisano ku hlayisa vuhlayiseki bya nxaviselano na xindzhuti.

Mayelana na swivutiso swa vuhangalasangungu, u komberiwa ku tihlanganisa na SARS eka SARSMedia@sars.gov.za.

MAKUMU